

02_2.4.1 MKR 02-2-1 Dolní Sedlo

Přírodní charakteristika.

Segment zvlněné harmonické krajiny na severovýchodně orientovaných svazích okraje Hrádecké pánve stoupajících k okrajům Lužického hřbetu, zahrnuje rozsáhlé plochy luk a pastvin a menší plochy orné půdy, členěné strukturou liniové zeleně, dokumentující stopy členění plužiny vsí Loučná a Donín. Vegetační linie navazují na členité okraje převážně jehličnatých lesních porostů. Okraj prostoru vůči Lužickému hřbetu tvoří hranice CHKO Lužické hory. Přírodní hodnoty krajiny tkví především v mozaikovitosti s množstvím mimolesní zeleně a s partiemi, navazujícími na cenné polohy CHKO – Císařské údolí, Vraní skály).

Kulturní a historická charakteristika.

MKR se nachází jižně od města Hrádek nad Nisou, na pomezí vrcholně středověké (Hrádecká pánev) a pozdně středověké (navazující okraj Lužických hor) sídelní krajiny v oblasti lánové lineární vsi. Zasahují sem místní části Hrádku nad Nisou – Donín a Loučná. Obě vesnice se připomínají až v roce 1454. Jejich základem byla značně rozvolněná sestava usedlostí ve větším či menším odstupu od Lužické Nisy, s jednotně vyměřenou lánovou záhumenicovou plužinou stoupající až vysoko ke hřebenům Lužických hor. Donín založili grabštejnští páni z Donína, Loučnou (*Gersdorf*) lze spojit s pány z lužického Gersdorfu severozápadně od Žitavy. Původní urbanistická struktura je novou různorodou výstavbou vč. odloučených enkláv zástavby, přestavbami a postupným srůstem s Hrádkem značně setřená, lineární vegetační pásy stoupající k jihozápadu však stále odkazují na původní členění lánové plužiny, proto byla tato část lesozemědělské krajiny zařazena do kategorie krajiny s částečně dochovanou krajinnou strukturou. Dolní Sedlo s velmi volnou strukturou parcelační vsi je připomínáno až v roce 1562. Byť nemá zřetelnou urbanistickou strukturu, má zachován charakter novověké osady s harmonickým vztahem ke krajinnému rámci. V území nejsou památkově cenné objekty či soubory.

Vizuální charakteristika.

Prostor je na severovýchodě ohraničen zástavbou okraje Hrádku nad Nisou (Loučná, Donín) a nivou Lužické Nisy, na jihozápadě pak lesními okraji CHKO Lužické hory – lesnatými svahy Lužického hřbetu. Na terénním horizontu Lužického hřbetu dominují výšiny Sedlecký Špičák (544 m n. m.) a masiv Hřebeny (534 m n. m.), přecházející do okraje Ještědského hřbetu. Krajina se vyznačuje drobnějším měřítkem prostorového členění, přičemž struktura liniové zeleně umožňuje výhledy ze svažitého terénu k severu a severovýchodu na Hrádek nad Nisou a na okraje Albrechtické vrchoviny. Liniová struktura mimolesní zeleně dokládá členění historické zemědělské plužiny vyplňující prakticky celý prostor mezi okraji zástavby Donína, Loučné a okraji lesních porostů a rovněž v okolí Horního Sedla. Působivé jsou pohledy z vyšších poloh Dolního Sedla na dominantu Grabštejna. Zástavba Dolního Sedla (částečně mimo MKR na území CHKO) je harmonicky zapojena do krajinného rámce, působivé je umístění hřbitova na Ovčím kopci.

Znaky jednotlivých charakteristik krajinného rázu pro vymezené MKR jsou klasifikované v následující tabulce.

MKR 02-2-1 Dolní Sedlo		Klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle ceny
Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky		+ pozitivní	XXX zásadní	XXX jedinečný
		O neutrální	XX spouštějící	XX význačný
		N negativní	X doplňující	X běžný
1	Okraj Hrádecké pánve, tektonické sníženiny s reliéfem meziúrodních hřbetů a plošin, s převažujícími severovýchodními svahy okrajů Lužického hřbetu mezi členitými okraji lesních porostů a nivou Lužické Nisy	+	XXX	XX
2	Převaha lučních porostů a pastvin s množstvím mimolesní zeleně liniových vegetačních pásů podél vodotečí a na hranicích pozemků historické plužiny	+	XX	XX
3	Lesnatý koridor levostranného přítoku Lužické Nisy, vycházející z (lesními porosty obklopeného) Císařského údolí, tvořící krajinnou osu zvláňných svahů MKR	+	XX	X
4	Drobné, často jen sezónní vodoteče, levostranné přítoky Lužické Nisy, paralelně tekoucí k severovýchodu	+	X	X
5	Zeleň venkovských sídel (zeleň zahrad, hřbitova) spoluvytvářející zapojení vsí do okolní zemědělské krajiny	+	X	X
Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle ceny
1	Částečně dochovaná krajinná struktura s pozůstatky členění krajiny lánovou záhumenicovou plužinou (vč. vedení cest a parcelace zástavby částečně navazující na původní členění krajiny)	+	XXX	XX
2	Historická sídelní struktura venkovských vsí doložených z 15. a 16. století	O	XX	X
3	Fragmenty původní urbanistické struktury venkovských sídel (Donín, Loučná), Dolní Sedlo, Horní Sedlo – velmi dochovaná struktura	+	XX	XX
4	Hřbitov na Ovčím vrchu z roku 1896 s cihlovým domkem	+	X	X
Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle ceny
1	Harmonický charakter prostorově členité krajiny s množstvím mimolesní zeleně	+	XX	XX
2	Výrazná liniová zeleň stop členění historické plužiny mezi Donínem, Loučnou a okraji souvislých lesních porostů a v okolí Horního Sedla	+	XX	XX
3	Zřetelné ohraničení prostoru okraji Lužického hřbetu s dominantami Sedleckého Špičáku, Vraních skal a Hřebenů	+	XXX	XX
4	Jedinečné výhledy do Hrádecké pánve a na okraje Jizerských hor, výhledy od Dolního Sedla na dominantu Grabštejna	+	XX	XX
5	Harmonické zapojení rozptýlené zástavby Dolního a Horního Sedla do krajinného rámce	+	XX	XX
6	Harmonický ráz okrajů původních lánových vsí Loučná a Donín v krajinném rámci travnatých svahů s množstvím mimolesní zeleně	+	XX	XX

Návrh ochranných opatření:

- Zachování harmonických vztahů zástavby a krajinného rámce u většiny sídel
- Zachování liniové zeleně jakožto stop členění historické plužiny a zásadního rysu prostorového členění krajiny
- Zachování charakteru Dolního Sedla před plošnou výstavbou
- Zachování harmonického měřítká a vesnického charakteru zástavby okrajů Loučné a Donína